

Obavijest

“Regional Cooperation and Institutional-Building in Central and Eastern Europe”

Bukurešt, 3-5. svibanj 2001.

Međunarodna konferencija “Regional Cooperation and Institutional-Building in Central and Eastern Europe”, Bukurešt, 3-5. svibanj 2001., tematski je bila podijeljena na dva dijela. Prvi dio bio je posvećen sigurnosnom i ekonomskom aspektu regionalne suradnje zemalja centralne i istočne Europe, s posebnim naglaskom na kompleksne izazove sigurnosti koji su latentno prisutni u jugoistočnoj Europi.

Drugi dio konferencije bavio se reformama političkih institucija, državne administracije te problemima s kojima se administrativni aparat zemalja centralne, istočne, jugoistočne Europe suočava u svom tranzicijskom procesu. Cilj konferencije je bio analizom postojećeg stanja i razmjenom mišljenja političkih dužnosnika, njihovih savjetnika, predstavnika javnih, medija, znanstvenika, mladih istraživača ukazati na objektivno postojeće probleme i zastoje regionalne suradnje postsocijalističkih europskih zemalja te predložiti nove konstruktivne prijedloge kako da te zemlje uspješnije ostvare svoja nastojanja za priključenjem modernim europskim tokovima, prvenstveno Europskoj uniji i organizaciji NATO.

Daniel Daianu (Romanian Centre for Economic Policies-Bucharest) istaknuo je kako u većini postsocijalističkih europskih zemalja još uvijek prevladava mišljenje da su “proces regionalne suradnje istoznačni, ili čak nadopuna procesa integracije tih zemalja u EU”. Javnosti treba jasno reći da su to dva odvojena, posebna procesa, s pojedinačno određenim pravilima kojih se treba pridržavati. “Regionalna suradnja”, nastavio je Daianu, “ne znači automatsko članstvo u EU”. Dodao je kako zemlje centralne, istočne, a posebice jugoistočne Europe “nemaju dostatna vlastita sredstva i resurse potrebite za postizanje kompatibilnosti svog političko-ekonomskog sigurnosnog života sa članicama EU, ali ni za stupanj regionalne suradnje kakvu Zapad od njih očekuje”.

O različitim pogledima baltičkih zemalja na regionalnu suradnju i suradnju s EU govorio je Ramunas Vilpišauskas (Lithuanian Free Market Institute –Vilnius). Po njemu, tri baltičke zemlje, Litva, Latvija i Estonija, mnogo više podupiru suradnju s Europskom unijom nego međusobnu suradnju ili suradnju sa susjedima u regiji. Nakon dugotrajnih pregovora baltičke zemlje postigle su značajne regionalne sporazume na ekonomskom planu (Sporazum o slobodnoj trgovini industrijskih proizvoda – 1993., Sporazum o slobodnoj trgovini poljoprivrednih proizvoda – 1996., Sporazum o ukidanju necarinskih barijera – 1997.). Ipak, regionalna suradnja za bal-

tičke zemlje još uvijek predstavlja veliku "strategijsku dilemu" te one sva svoja nastojanja usmjeravaju na intenzivniju direktnu suradnju s EU.

Dr. Predrag Simić (vanjskopolitički savjetnik predsjednika Jugoslavije) kao glavne izazove kooperativnoj sigurnosti na jugoistoku Europe istaknuo je još uvijek neriješeno pitanje Bosne i Hercegovine, budućnosti federalne Jugoslavije, sukobe u Makedoniji te problem albanskih ekstremista".

Dodao je da Zapad ne smije neprestano zatvarati oči pred činjenicama da je "jugoistok Europe danas još jedini dio kontinenta na kojem prevladavaju izazovi tzv. hard-security te prostor na kojem još uvijek dominira ideja izgradnje nacionalnih država". Stoga je razumljivo kako je vrlo teško na tom trusnom europskom području ostvariti veći stupanj regionalne suradnje na ekonomskom, socijalnom, kulturnom ili nekom drugom planu.

Wim van Meurs (Center for Applied Policy Research-Munich) je zaključio "kako smo još uvijek jako daleko od rješenja kriza na jugoistoku Europe koje više nisu samo opasnost za zemlje tog prostora, već i za njihove susjede ali i cjelokupni europski obrambeno sigurnosni sistem koji se nastoji uspostaviti."

U drugom dijelu konferencije Gary Reid (World Bank-Washington D.C.) je istaknuo kako su sveobuhvatne reforme administrativnog sustava post-socijalističkih europskih zemalja naprosto nužne, ako se žele uspješno uključiti u zapadne tijekove gospodarskog, političkog i drugog razvoja.

Jacek Czaputowicz (Deputy Head of Civil Service of Poland) govorio je o zajedničkim novim problemima s kojima se danas suočavaju zaposleni u političko-administrativnom aparatu gotovo svih postsocijalističkih europskih zemalja: o nezaposlenosti, nefunkcioniranju pravne države, potrebitoj reformi obrazovnoga, socijalnog sustava, mirovinskog osiguranja građana. Zapad često kritizira sporost i nedovoljnu učinkovitost tranzicijskih procesa zemalja centralne i istočne Europe. Malo se govori o potrebi prekvalifikacije, dodatnog obrazovanja, stručnog treninga administrativnog osoblja kako bi se lakše prilagodilo novonastalim uvjetima (decentralizaciji) te efikasnije i brže rješavalo nove zadaće.

Istaknuto je da je korupcija najznačajniji zajednički problem novoosnovanih vlada postsocijalističkih europskih zemalja. Većina sudionika smatra da je potrebna zajednička strategija zemalja centralne, istočne i jugoistočne Europe za borbu protiv korupcije. Valts Kalniņš (Latvian Institute of International Affairs-Riga) rekao je da na prostoru centralne i istočne Europe "postoje političke elite i razne druge interesne grupe koje svjesno usporavaju efikasnost postojećih institucija i dosljednu primjenu zakonski raspoloživih instrumenata i mjera za suzbijanje korupcije".

Prema istraživanju njemačke organizacije Transparency International iz Berlina, čije rezultate je iznio i pojasnio izvršni direktor te organizacije Miklos Marschall, baš se na području jugoistočne, istočne i centralne Europe nalaze deset najkorumpiranijih vlada u Europi. Stoga pitanje korupcije, smatra Marschall, predstavlja dobar temelj za okupljanje zajedničkih

snaga i izgradnju većeg stupnja kooperativne suradnje postsocijalističkih europskih zemalja.

Na konferenciji u Bukureštu tijekom tri dana razmatrana je široka lepeza pitanja, problema, akcija, prijedloga kako intenzivnijom regionalnom suradnjom bolje međusobno povezati prostor centralne, istočne, jugoistočne Europe te ga postupno integrirati u euroatlantski vrijednosni sustav. Naravno da se sva kompleksnost te tematike nije mogla detaljnije (a ponekad je to i potrebno) analizirati u tako kratkom vremenu. Inzistiranje na individualnom pristupu međunarodne zajednice (posebice euroatlantskih institucija EU i NATO-a) spram postsocijalističkih europskih bilo je uočljivo i u izlaganjima većine sudionika. Može se reći da je gotovo sva postojeća raznolikost brojnih zemalja centralne, istočne, jugoistočne Europe (različiti status u međunarodnim organizacijama, dostignut stupanj ekonomskog razvoja, povijesno naslijeđe, kulturne vrednote, ratne traume, posljedice ratnih razaranja, neriješeni etnički sukobi, neriješeno pitanje granica...) bilo prisutno u argumentima "za" i "protiv" veće regionalne suradnje.

Predstavnici međunarodnih organizacija (EU, NATO, Svjetska banka) od kojih se očekuje da aktivno pomažu integraciju postsocijalističkih europskih zemalja u nove euroatlantske tijekove još jednom su imali priliku uvjeriti se kako unutarnji razvoj tzv. nove Europe (od Barentsova mora, preko Jadrana do Crnog mora) nije uvijek paralelan s razvojem novog euroatlantizma. Današnja Europa još uvijek predstavlja prostor podijeljenih regija, s jasno prepoznatljivim značajkama i dinamikom unutarnjeg i vanjskopolitičkog razvoja. Stvaranje jedinstvenog europskog identiteta ostaje tako zadaća za budućnost.

Lidija Čehulić